

[Minister Hans Sølvhøj.]

indgå bestemmelser om, at teknisk personale i alt fald i en indkøringsperiode skal stilles til rådighed.

Der har så at sige ikke i forbindelse med den danske bistandsindsats været leveret egentlige „turn-key“-projekter efter denne definition fra Danmark til noget udviklingsland, men der har under nogle af aftalerne været stillet midler til rådighed til delvis finansiering af enkelte foretagender, hvor der i kontrakterne med private danske firmaer har været inkluderet aftaler om teknisk personel. Jeg ser ligesom hr. Lembourn gerne en intensivering af vor indsats på dette område; men på basis af de almindelige retningslinjer for bistandsydelse — og disse retningslinjer er, sådan har jeg forstået det, accepteret af alle — ser jeg kun en begrænset mulighed for en intensivering fra officielt dansk hold. Det er jo et af de gode principper i udviklingsbistanden, navnlig i forbindelse med den finansielle bistand, at vi ikke forsøger at få udviklingslandene til at aftage projekter, som de ikke selv giver høj prioritet. Når vi slutter låneaftaler, stiller vi derfor modtagerlandet helt frit med hensyn til at vælge de kapitalgoder og tjenesteydelser, som det ønsker finansieret under låneaftalen. Det ville være stridende mod dette princip, såfremt vi under forhandlinger om låneaftaler søgte at få modtagerlandene til at acceptere „turn-key“-projekter, som ikke har så høj prioritet i udviklingsplanerne, at modtagerlandet selv fremsætter ønske derom. Jeg forstod heller ikke hr. Lembourn sådan, at det var den situation, han ønskede, men det er vel rigtigt at nævne det.

Det, vi kan gøre i den nuværende situation, er sammen med andet materiale om danske kapitalgoder at levere oversigter over „turn-key“-projekter fra Danmark. Efter tilskyndelse fra sekretariatet for udviklingshjælpen har Industrirådet udarbejdet en sådan fortegnelse, som skulle være umiddelbart tilgængelig for de udviklingslande, der kan have interesse af sådanne projekter.

Fra regeringens side er der allerede under en tidligere drøftelse her i tinget givet udtryk for, at vi gerne ser en kombination af finansiell bistand og teknisk bistand også

i forbindelse med „turn-key“-projekter. Tænker man sig en virksomhed leveret fra dansk side og bemandet med danske teknikere, bør disse af virksomheden lønnes på normal måde i det pågældende land, sådan at rentabilitetsbilledet ikke forvrænges; men da lokalløn ofte ikke slår til, kan der blive tale om ud af bistandsbevillingerne at betale et løntilskud. Såfremt der i forbindelse med oprettelse af sådanne virksomheder bliver tale om en uddannelse, som kan adskilles fra den egentlige deltaelse i produktionen, kan jeg ikke se noget til hinder for, at man ud af bistandsbevillingerne vil kunne finansiere en sådan uddannelse, og heri vil muligvis frivillige kunne inddrages.

Jeg tror derimod, at det vil blive noget vanskeligt i forbindelse med oprettelse af virksomheder på kontrakt med danske firmaer at bringe danske fødevarer ind som en del af betalingen til den lokale arbejdskraft. Det, hr. Lembourn forestiller sig, er formentlig noget i lighed med det, der praktiseres under FAOs verdensfødevarerprogram, men her er jo tale om noget, der decideret har karakter af nødhjælpsarbejder.

Til slut vil jeg gerne pege på, at lånefinansiering af „turn-key“-projekter utvivlsomt vil rejse problemet om finansiering under låneaftalerne af lokale omkostninger. Hidtil har de danske lån med en enkelt undtagelse været bundet til tjenesteydelser og leverancer fra Danmark, men i forbindelse med „turn-key“-projekter vil der være ganske betydelige lokale omkostninger ikke alene til arbejdskraft, men også f. eks. til jordarbejder, materiale og den slags.

Jeg forstår spørgsmålet derhen, at hr. Lembourn gerne ser, at vor finansielle bistand og navnlig vor lånevirksomhed bliver mere koncentreret om bestemte projekter, end tilfældet hidtil har været; men jeg gør her opmærksom på, at egentlige projektlån stiller langt større krav til administrationen end den type lån, der hidtil er givet til udviklingslandene, og at derfor den egentlige statslige indsats på „turn-key“-området må blive begrænset, hvorimod man kan tænke sig en vis vækst i den private sektor på dette område. Her kan jeg for så vidt opmuntre hr. Lembourn med, at det er der grund til at tro vi kan få; fra det